

Tænk tanken Hav
Sendt per mail til Mathilde Højrup
mah@taenketankenhav.dk

Vingsted, den 28. november, 2025

Kommentarer til Anbefalinger om råstofindvinding på havet

Kære Mathilde.

Danmarks Sportsfiskerforbund hilser først og fremmest intitaivet velkomment. Vi har længe i vores sagsbehandling været frustrerede over, at lovgivningen i forbindelse med råstofindvinding ikke tager de nødvendige hensyn til havmiljøet. De nævnte intitaiver er derfor nødvendige og gode bidrag, som forhåbentligt kan være med til sikre, at råstofindvinding i havet i en nær fremtid bliver langt mere skånsomt og bæredygtigt.

I er selvfølgelig meget bevidste om, at forslagene skal følges op med klare implementeringsplaner, tilpasning til praksis, ligesom der skal findes finansiering til en række forslag. Men nu er det første skridt taget, og det kan være det sværeste. Vi håber, at de miljømæssige ambitioner hurtigtst muligt omsat til en konkret udmøntning. Danmarks Sportsfiskerforbund bakker 100 % i denne vigtige sag.

Indsatsområde 1: Mere skånsom indvinding og genetablering.

Forslagene til mere skånsom teknik og genetablering af tidligere indvindingsområder indeholder flere positive elementer.

Vi støtter fokus på ny teknologi, som kan reducere forstyrrelser af havbunden, sænke støj og sedimentspredning og dermed beskytte bundfaunaen og havmiljøets biodiversitet.

Udarbejdelse af minimumsstandards for miljøpåvirkninger i forbindelse med tilladelser kan skabe bedre ensartede krav til alle aktører, mens længere, stabile tilladelsesperioder kan give branchen sikkerhed til at investere i mere miljøvenligt udstyr.

Det er også positivt, at forslagene understreger vigtigheden af miljøbaserede tillægsvilkår i indvindingstilladelser – f.eks. krav om at undgå sårbare gyde- og opvækstområder i visse perioder – og af økosystembaserede konsekvensvurderinger, der ser på kumulative effekter fra flere aktiviteter. Dette er en af største mangler i den gældende lovgivning.

Vi bakker også op om forlaget om forskning i aktiv efterbehandling af indvindingsområder, da det kan fremme genetablering af bundmiljøer og mindske varigheden af tabt habitat.

Indsatsområde 2: Bedre planlægning gennem nationalt overblik.

Oprettelsen af en samlet national database over både primære og sekundære råstoffer er et stærkt forslag. Et dynamisk, landsdækkende overblik giver bedre grundlag for at planlægge bæredygtigt: Man kan undgå spild og suboptimale projekter ved tidligt at afdække, hvor eksisterende ressourcer eller genanvendte materialer kan udnyttes. Særligt fokus på kortlægning af sekundære materialer (f.eks. fra nedrivningsprojekter og overskudsjord) kan skabe effektiv brug af affaldsressourcer og mindske behovet for at indvinde nye råstoffer fra havet.

Kravet om åben adgang til indsamlet miljødata (rådata fra miljøundersøgelser) er også positivt: Det vil styrke viden om havbunden, dokumentere indvindingsområders tilstand og understøtte løbende overvågning og forskning i miljøeffekter.

De foreslåede monitoreringsprogrammer og statusundersøgelser i både eneretsområder og fællesområder kan øge kendskabet til genopretningstider og informere om, hvor hurtigt

bunddyrene vender tilbage. I det hele taget styrker forslagene datagrundlaget og mulighed for adaptive tiltag, hvilket er gavnligt for det akvatiske miljø.

Endelig er indsatsen for præcist at opgøre "tab af havbund" ved råstofindvinding central, da den synliggør hvilke naturtyper, der påvirkes, og kan danne grundlag for at indrette aktiviteter, så tærskler ikke overskrides.

Indsatsområde 3: Økonomiske instrumenter og finansiering.

Indsatsområde 3 vil muligvis møde en vis modstand fra erhvervsinteressenterne. Danmarks Sportsfiskerforbund mener dog, at den del af pakken er yderst relevant og en forudsætning for at der kan ske en reel forandring.

Øgede afgifter på råstofindvinding kan være et effektivt incitament til at begrænse forbruget af primære materialer og fremme genanvendelse. Forøgelse af råstofafgiften til et reelt niveau (fx en fordobling, der jo svarer til en pristalsregulering, men gerne mere) vil styrke økonomiske incitamenter i bygge- og anlægsbranchen til at søge billigere alternativer frem for at købe nyt sand eller grus. Det kan konkret medføre lavere efterspørgsel på mængderne af nye råstoffer fra havbunden, hvilket er positivt for havmiljøet.

Forslaget om at øremærke en del af provenuet fra afgiften til miljø- og genetableringsindsatser til forskning, monitorering og naturgenopretning, er et fremraende forslag, der kan være med til at nye, miljøinitiativer reelt kommer i spil. En dedikeret fond til havmiljøformål kan sikre finansiering af konkrete tiltag som opdatering af databaser, udvikling af genetableringsprojekter og etablering af ny teknologi, hvilket ellers ofte halter på grund af manglende midler.

Vi støtter også Tænketanken Havs anbefaling om, at der udarbejdes klar vejledning for, hvordan øget afgift på jomfruelige råstoffer og afsætning til Havnaturfonden præcist sker, samt at andelen af midler til især forskning og naturforbedring fastsættes, så der er fuld transparens.

Opsummeret: Vi vurderer, at øgede økonomiske incitamenter er et meget vigtigt element i den samlede pakke, som vil kunne drive branchen i en grønnere retning.

Indsatsområde 4: Bygge- og anlægsbranchens råstofforbrug.

Forslagene her har et solidt natur- og miljøfokus ved at forsøge at nedbringe det samlede materialeforbrug i bygge- og anlægssektoren. Krav om obligatoriske råstofbudgetter i større projekter er et vigtigt skridt, da det sætter fokus på materialeforbrug analogt til CO₂-regnskaber. Når projekter skal planlægges og dokumentere mængden af primære materialer versus genbrug, vil det fremme efterspørgslen efter genanvendte råstoffer. Ligeledes vil standarder for kvalitet og anvendelse af sekundære råstoffer kunne øge tilliden til genbrugte materialer.

Det nationalt koordinerede donor-bygningsregister foreslået til at kortlægge overskudsjord og byggematerialer kan blive et nyttigt redskab: Hvis bygge- og anlægsbranchen kender til udbuddet af og behovet for overskudsjord og genbrugsmaterialer, er der bedre grundlag for at indsætte dem direkte i nye projekter i stedet for at transportere og deponere jorden/materialerne.

Endelig er det konstruktivt at udpege barrierer i gældende krav (fx specifikke kornstørrelseskrav i udbud), da selv små lempelser i kravene ofte kan øge anvendelsen af sekundære råstoffer betydeligt. Dette reducerer behovet for havbunden som råstofkilde og mindsker dermed påvirkninger på marine naturtyper.

Afsluttende overvejelser

Afslutningsvis vil vi anerkende jeres arbejde med at udarbejde rapporten med de mange anbefalinger. Vi oplevede på work shopen, at repræsentanter fra branchen bød ind med viden og en positiv attitude. Det bærer rapporten også præg af. Og netop den dialogbaserede tilgang

bliver ekstrem vigtig, når alle de gode forslag i en forhåbentligt nær fremtid skal udmøntes i konkrete handlinger og lovgivning.

Som tidligere nævnt, så er dette første skridt meget vigtigt, og rapporten understreger vigtigheden af, at Tænk tanken Hav findes.

Med venlig hilsen
Kaare Manniche Ebert
Biolog